

TMMOB Seçim Bildirgesi

14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilecek olan Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimlerine yönelik birliğimizin görüş ve önerilerini içeren TMMOB Seçim Bildirgesi (Mayıs 2023) yayınlandı. TMMOB Seçim Bildirgesi'nin tam metni <https://izmir.emo.org.tr> adresinde yer almaktadır.

Cumhuriyetin yüzüncü yılında Cumhuriyet tarihimizin en önemli seçimlerinden birisi olan Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimleri 14 Mayıs 2023'te yapılacak. Seçimlere, ülke tarihimizin en büyük felaketlerinden birisi olan 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri'nin acısını duyumsayarak giriyoruz.

15 milyon kişinin yaşadığı 11 ilimizi etkileyen depremlerde resmi rakamlara göre 50 bine yakın yurttasımız yaşamını yitirdi. On binlerce binanın yıkıldığı depremin gerçek bilançosu henüz ortaya çıkarılabilmiş değil.

Deprem yarattığı yıkımın ve kayıplarımızın büyüklüğü ülkemizin, kentlerimizin, binalarımızın hatta halkımızın depreme hazırlıklı olmadığını bir kez daha, çok acı biçimde yüzümüze vurdu. Kayıplarımızı ve acımızı daha da büyütense deprem sonrasında arama- kurtarma ve yardım konularında yaşanan organizasyonluk, koordinasyonsuzluk ve zafiyetler oldu.

Deprem ve sonrasında yaşananlar, 21 yıldır ülkeyi yöneten iktidar partisinin ülkemizin afetlere hazırlanması, halkımızın can ve mal güvenliğinin sağlanması, yurttaslarımızın huzur içinde yaşayabilmesi için hiçbir görev ve sorumluluğunu yerine getirmedini açık biçimde ortaya koymaktadır.

Tek adam rejimi altında devlet kurumlarının yaşadığı çürüme, idarecilerin liyakatsizliği, yönetim anlayışı

şındaki yozlaşma, depremlerle birlikte iyot gibi açığa çıkmış, bu dejenerasyon on binlerce kişinin yaşamını yitirmesine neden olmuştur. Siyasi iktidarın öncelikleri ile halkın gereksinimleri arasındaki uçurum, sermaye kesimlerinin talepleri ile bilimsel gerçekler arasındaki çelişki, rant politikaları ile kamucu tavır arasındaki ayırım, tüm ülkemizin geleceğini tehdit eder hale gelmiştir.

Yaşadığımız bu büyük doğa olayını felakete çeviren iktidar etkinlikleri, seçimleri eskisinden çok daha önemli, çok daha yaşamsal kılmaktadır. Bu seçimlerde yalnızca önümüzdeki beş yıl boyunca ülkemizi yönetecek cumhurbaşkanı için değil, aynı zamanda ülkemizin güvenli yarınları, çocuklarımızın umutlu geleceği için oy vereceğiz.

Ülkemizi bitmeyen krizlere sürükleyen tek adam rejiminin geleceğimizi elimizden alma çabasına karşı, Cumhuriyetimizi eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik, laik temeller üzerinde yeniden inşa edebilme umudu için oy vereceğiz.

Toplumumuzu kuşatan karanlığa karşı aydınlıktan, savaşa karşı barıştan, dinci gericiliğe karşı laiklikten, faşizme karşı özgürlüklerden, ırkçılığa karşı eşitlikten, linç kültürüne karşı bir arada yaşamdan, rant ve sömürüye karşı emekten, yağma düzenine karşı kamusalıktan, emperyalizme karşı bağımsızlıktan ve elbette ölüme karşı

hayattan yana bir ülke için oy vereceğiz.

Ülkemizin güzel geleceği, umutlu yarınlarımız için oy vereceğiz!

Tüm üyelerimizi ve yurttaslarımızı, 14 Mayıs 2023 Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimleri'nde oy kullanmaya, oylarına, sandıklara ve demokrasiye sahip çıkmaya çağırıyoruz.

EKONOMİNİN ÜLKE ÇIKARLARI VE TOPLUMSAL GEREKSİNİMLER DOĞRULTUSUNDA ÖRGÜTLENMESİ İÇİN:

Ülke olarak yaşadığımız ekonomik ve sosyal erozyonu telafi edebilmek için toplumsal muhalefet, kamusal-lık iddiasının da taşıyıcısı, bayraktarı olmak zorundadır. Neoliberal sömürü politikalarıyla sermayenin yağmaladığı tüm işletmeler yeniden kamusallaştırılmalı, bu işletmelerin yönetimleri emekçilerin ve ilgili emek-meslek örgütlerinin kolektif katılımıyla demokratikleştirilmelidir.

- Ülkemizdeki tüm ilişkiler ve yapılar insandan, emekten, doğal çevrenin korunmasından yana olan üretim, kalkınma ve sanayileşme politikası çerçevesinde yeniden düzenlenmelidir.

- Demokratik, katılımcı, çağdaş, laik, halkımızın çıkarlarını gözetken, insanı öne çıkaran, üreten, sanayileşen, hakça bölüşen bir ülke yaratılmalıdır.

- Ekonomi; serbestleştirme, özel-

leştirme, ticarileştirme, azami kâr, rant yağması dürtülerinden, sermaye hareketlerinin serbestliği-faiz-döviz kuru/devalüasyon-enflasyon açısından kurtarılarak toplumsal gereksinimler için bir ekonomi kimliğine kavuşturulmalıdır.

- Ülkemizin zengin kaynaklarını ülke, kamu ve toplum yararına değerlendirecek orta ve uzun erimli ulusal stratejiler benimsenmelidir.

- Ülkemizin kalkınma stratejileri, sınai ve tarımsal kalkınma, ulusal bilim, teknoloji ve yenilenme politikaları temellerine oturtulmalıdır.

- Rant ve kayırma ekonomisi terk edilmeli; planlı, üretime, istihdama, dengeli kalkınmaya dayalı bir ekonomik anlayış benimsenmelidir.

- Merkezi planlama yeniden tesis edilmeli; ulusal, bölgesel, sektörel ölçeklerde kalkınma-planlama uygulamasına geçilmelidir.

- Bölgeler arası dengeyi kuracak, gelirin adil bir biçimde kalkınmada öncelikli yörelere dağıtılmasını sağlayacak, sanayinin gelişmesini ve ekonomik büyümeyi en geniş toplumsal tabana yayacak, refah ve istihdam yaratacak, kamu yararına bir yatırım ve üretim planlaması yapılmalıdır.

- Ulusal bilim, teknoloji ve yenilenme politikaları temelinde insan ve doğal kaynaklarımızı üretime yönlendirecek bir kalkınma stratejisi benimsenmeli, tüm sektörlerde stratejik planlar oluşturulmalıdır.

- AR-GE destekleri kamusal-toplumsal yarar içerikli olarak yeniden düzenlenmelidir.

- Sanayi katma değerini, ekonominin tüm sektörleriyle dengeli bir biçimde artırarak yüksek katma değerli ürünleri üretebilecek alt sektör ve teknolojiler desteklenmelidir.

- Yerli yatırımcı özendirilmeli ve korunmalıdır.

- Yabancı yatırımlara kalkınma

stratejilerimize uygunluğu, halkın refahının yükseltilmesi, bölgesel eşitsizliklerin giderilmesi, teknolojik gelişmemize katkısı temel alınarak izin verilmelidir.

- Kamu kaynakları üretime, yatırıma, istihdama ve sosyal devlet harcamalarına yönlendirilmelidir.

- Kamu girişimciliğinin önündeki engeller kaldırılmalıdır.

- Kamu kuruluşları, topluma hizmet anlayışıyla yeniden yapılandırılmalıdır.

- Serbestleştirme ve özelleştirme-ler durdurulmalı, özelleştirilen kuruluşlar kamulaştırılmalı, özelleştirme süreçlerinde parçalanmış kurumlar yeniden birleştirilmelidir.

- Enerji sektöründeki tüm imtiyazlar iptal edilmeli, bu imtiyazları vermek için oluşturulan kurullar dağıtılmalı, dışa bağımlı enerji politikalarından vazgeçilerek yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarına öncelik verilmelidir.

- Kamu ihaleleri usulsüzlük, kayırmacılık, yolsuzluk ve ranttan arındırılmalıdır.

- Kamu kaynak, varlık ve arazileri, bütçe açıklarını kapatmak veya Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) projelerinin yürütücüsü yandaş ve yabancı sermaye güçlerine sunulmamalı, yurttaşlarımızın eşit bir şekilde yararlandırılacağı düzenlemelerle kamu elinde tutulmalıdır.

- Ulaştırma sektörü toplu taşımacılığa yönlendirilmeli, demiryolu ve denizyolu ağırlıklı yapılanma ivedilikle oluşturulmalıdır.

- Adil bir gelir dağılımı sağlanmalı, vergilerde gelir ve servet esas alınmalı, yüksek gelir grupları lehine vergi afları son bulmalı, finansal işlemler ve faiz gelirleri vergilendirilmeli ve bu vergiler artırılmalıdır.

- Çalışanların vergi yükleri azaltılmalı; halkı bunaltan dolaylı vergiler

düşürülmelidir.

- Bütçeler yatırım, sosyal devlet gereklilikleri ve toplumsal gereksinimler esas alınarak düzenlenmeli, paralel bütçeler, örtülü ödenek, Kredi Garanti Fonu ve ülkemizi yoksullaştıran Varlık Fonu uygulamaları son bulmalıdır.

KALKINMA, SANAYİLEŞME, TAM İSTİHDAM VE TOPLUMSAL REFAH BÜTÜNLÜĞÜ İÇİN:

- Bağımsızlık ve toplumsal refah için planlama, kalkınma, sanayileşme, demokratikleşme perspektifi benimsenmeli, bilim ve teknolojiye gereken önem verilmeli, rant ve kayırma ekonomisinden çıkılmalı, üretim ekonomisine yönelik uygulamalar yaşama geçirilmelidir.

- Planlama, sanayileşme ve kalkınma birbirinden ayrılmaz bir üçlüdür. Bu kavramlar yalnızca sanayideki teknolojik gelişmeler ya da üretim sürecindeki bazı göstergeler ve katma değer artışları ile tanımlanamaz. Sanayileşme ve kalkınma "toplumsal kalkınma" anlayışı içinde, planlı bir yaklaşımla tarım, gıda, çevre, enerji, bilim, teknoloji, istihdam, sağlık, eğitim, gelir, bölüşüm ve tüm diğer alanlara yönelik politikalarla bir bütünlük içinde ele alınmalıdır.

- Bugün her şeyden önce ülke ekonomisi ve sanayinin planlanması zorunlu hale gelmiştir. Bu planlama kamu yararına, çalışanların gelir dağılımını düzeltecek, işsizliği ve yoksulluğu ortadan kaldıracak, sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmayı sağlayacak, refahı kitlesel olarak yayacak ilke ve araçları kapsamalıdır.

- Planlama ve kalkınma odaklı çalışmalar üniversite, sanayi, meslek odaları ve sektör kuruluşlarını da kapsayan geniş bir platformda tartışılmalı, uygulama önerileri birlikte geliştirilmelidir.

• Ülkemizin kaynakları küresel güçlerin baskısından bağımsız bir şekilde değerlendirildiğinde, Türkiye küresel rekabette yer alabilecek potansiyele sahiptir. Öz kaynaklara dayalı üretimi, bilimi ve teknolojiyi esas alan, AR-GE ve inovasyona ağırlık veren, dış girdilere bağımlı olmayan, istihdam odaklı ve planlı bir kalkınmayı öngören sanayileşme politikaları uygulandığında durum değişecektir. Sanayi yatırımlarında daha rasyonel seçimlerin yapılabileceği, ülkenin doğal kaynaklarının daha iyi değerlendirilebileceği, işgücünün niteliği artırılarak, istihdam odaklı, yüksek katma değerli, öncelikli sektörleri destekleyen, bölgesel farklılıkları azaltan, dengeli bir sanayi yapısı hedeflenmelidir.

• Kırsal alanlardan göçün önlenmesi için bölgesel eşitsizlikleri giderecek biçimde tarım, hayvancılık, balıkçılık, kooperatifçilik başta olmak üzere öncelikli alan ve sektörlerle ağırlık veren istihdam odaklı yatırımlar yapılmalıdır.

• Doğu, Güneydoğu ve Karadeniz Bölgelerinde yerel kaynaklara dayanan, ithal girdisi düşük, istihdam odaklı KOBİ niteliğindeki firmalara teşvik ve destekler öncelikli olarak sağlanmalıdır. Her türlü kayıt dışı ekonomik faaliyetin denetim altına alınması, çocuk işgücünün çalıştırılmasının önlenmesi, kadınların ekonomik ve sosyal yaşama katılmasını sağlayacak projeler gerçekleştirilmelidir.

• Bilgiye dayalı girişimlerin özendirildiği; AR-GE çalışmalarıyla beslenen, yenilikçi ve dijital teknoloji tabanlı üretimin gerçekleştiği yatırımların desteklendiği kalkınma planları oluşturulmalıdır. Teknolojik gelişmeler doğrultusunda ulusal ve uluslararası ağlar üzerinden bütünleşik üretim ve iş yapma ortamlarının kurulması sağlanmalı, bu ortamlarda çalışanların haklarını koruyan yasal düzenlemeler

yapılmalıdır.

EMEK VE İNSAN ODAKLI BİR ÇALIŞMA YAŞAMI İÇİN:

• Çalışma güvenliği ve çalışma yaşamıyla ilgili tüm mevzuat insan ve emek odaklı olarak düzenlenmeli; kıdem tazminatlarını düşürme, kırlık işçilik vb. içerikli "Ulusal İstihdam Stratejisi" geri çekilmelidir.

• Kapitalizmin emeği baskı altına alan stratejilerine karşı istihdam bir hak olarak tanınmalı ve geliştirilmeli, işsizlik böylece ortadan kaldırılmalı, çalışma koşulları iyileştirilmeli, çalışma saatleri düşürülmelidir.

• Grevli toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkı bütün çalışanlara yeniden tanınmalı; kamuda ve özel sektörde hak grevi, dayanışma grevi ve genel grev yasal güvenceye alınmalı, lokavt yasaklanmalıdır.

• Eğitilmiş vasıflı/nitelikli işgücü istihdamına ağırlık verilmeli, kamu istihdam projeleri ile desteklenmeli ve geliştirilmelidir.

• Sosyal güvenlik sistemi bütün ücretli çalışanları, bütün yurttaşları, işsizleri, engellileri, mağdur dul ve yetimleri, yaşlıları, kimsesizleri ve ev işlerini, eğitimi, sağlığı, sosyal yardımı, emeklilik ve işsizlik sigortasını da içeren toplumcu bir içerikle adil ve eşitlikçi bir şekilde yeniden yapılandırılmalı; tüm sosyal tarafların içinde yer aldığı, işleyişinin demokratikleştirildiği, yönetiminde çalışanların çoğunluk olduğu ve denetlediği özerk bir yapıya kavuşturulmalıdır.

• Dinlenme her çalışan için bir haktır. Tüm çalışanlar için tatil olanakları yaratılmalı, 8 saatlik işgünü hakkının gaspedilmesine son verilmeli; işgünü süresi işin niteliğine göre kısaltılmalıdır.

• Asgari ücret artırılmalı ve vergi dışı bırakılmalıdır.

• Çocukların işgücü olarak üretim

süreci içinde yer almaları yasaklanmalıdır.

• Esnek-güvencesiz istihdam politikası terk edilmeli; taşeronlaştırma, sözleşmeli çalıştırma ve Özel İstihdam Büroları yasaklanmalıdır. İş güvencesi tüm ücretli çalışanları kapsayacak tarzda genişletilmeli, işverenlerin her türlü keyfi ve haksız işten çıkarmaları karşısında işe kesin iadeyi içerecek şekilde düzenlenmeli, arabuluculuk uygulaması iptal edilmelidir. İşverenlerin, dava süresi boyunca işçilerin ücret ve tazminatından tüm mal varlığıyla sorumlu tutulması sağlanmalı, mahkeme sürelerinin kısaltılması için düzenleme yapılmalıdır.

• Kayıtdışı ekonomi ve kayıtdışı işçiliği engelleyici önlemler alınmalı, sigortasız işçi çalıştırma yasağı uygulanmalı, yaptırımlara işlerlik kazandırılmalı ve geliştirilmelidir.

• Yaşamını emeği ile sağlayan köyedeki ve kentteki her yurttaşın, çocukların, kadınların, yaşlıların, güçsüzlerin, güvenli bir geleceğe kavuşturulmaları, eğitim, sağlık, uygun koşullarda konut gibi sosyal hizmetlerden yararlanmaları devletin yükümlülüğü olmalı ve kamu kaynakları bu amaçla seferber edilmelidir.

• Özelleştirilen sağlık üniteleri ve hizmetleri kamuya devredilmeli, kamudan özel sektöre kaynak aktarımına son verilmelidir.

• İşsizlik Sigortası Fonu, yalnızca işsizlik sorununun muhatabı emekçiler için kullanılmalı, hükümet ve sermayenin amaç dışı kullanım yolları kapatılmalıdır.

• 4817 Sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Yasa ülkemiz mühendis, mimar ve şehir plancılarının aleyhine olan hükümlerden arındırılmadığı.

• Kamu çalışanlarının fiili ve meşru mücadelesini reddeden, mevcut haklarını kısıtlamayı, sendikaları der-

nek statüsüne dönüştürmeyi öngören her türlü düzenleme iptal edilmeli, iş güvenceli istihdamı esas alan, çalışma yaşamını demokratikleştiren düzenlemeler yapılmalıdır.

- Kamuda atama ve terfiler, objektif kriterlere dayandırılmalı, liyakat ilkesi esas alınmalı, çalışanlarla ilgili bütün kararlarda sendikalar ve meslek örgütleri müdahil olarak yer almalıdır.

- Yıllarını vererek çalıştıkları ve pek çok üretilen değerde emeği olan emeklilerin sosyal hakları ve ücretleri düzenlenerek insanca yaşayacak düzeye çıkarılmalı, emeklilerin örgütlenme ve hak arama kanallarının önündeki engeller kaldırılmalıdır.

- Bilişim teknolojilerindeki gelişmeler sonucunda kısa ve orta erimde işini yitirme riski taşıyan çalışan kesimi saptanmalı; bu kesime dijital teknoloji becerileri kazandıracak kuramsal ve uygulamalı eğitimler düzenlenmeli, çağın gerektirdiği nitelikli işgücünün yetiştirilmesi sağlanmalıdır.

DOĞRU BİR İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ İÇİN:

- İş Yasası ile işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili yasa, tüzük, yönetmelik ve tebliğler uluslararası sözleşmeler, standartlar, normlar ve Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türk Tabipleri Birliği, sendikalar ve üniversitelerin görüşleri alınarak iş kazalarını, çalışma koşullarını, iş güvenliği mühendisliğini, işyeri hekimliğini ve kamusal denetimi esas alarak yeniden düzenlenmeli, işverenlere yükümlülükler getirilmeli, iş kazaları sonucu sakatlananların ve bakmakla yükümlü oldukları aile bireylerinin haklarını güvence altına alacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.

- "İş Güvenliği Mühendisliği" kavramı yeni bir yönetmelikle yeniden tanımlanmalı, 50'den fazla işçi çalıştı-

ran sanayi işletmelerinde tam zamanlı iş güvenliği mühendisi çalıştırılması zorunlu hale getirilmeli; işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri bütün işyerlerini kapsamalı, TMMOB'ye bağlı ilgili Odalar etkin bir denetim işlevi üstlenmelidir.

- İş güvenliği mühendisi, işyeri hekimi, işyeri sağlık memuru ve hemşirelerin mesleki bağımsızlıkları sağlanmalıdır.

- Eğitim ve öğretim müfredatı, ortaöğretimden başlanarak işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunu da içerecek şekilde yeniden düzenlenmeli, bütün okullarda işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi yapılmalıdır.

- İş kazaları ve meslek hastalıklarının önüne geçilebilmesi için işyerlerinde "önce insan, önce sağlık, önce iş güvenliği" anlayışı yerleştirilmeli; işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimine önem verilmeli, eğitim almamış çalışana işbaşı yaptırılmamalıdır.

- Meslek hastalıklarına ilişkin çalışmalar geliştirilmeli, meslek hastalıkları hastaneleri işlevlerine uygun olarak yapılandırılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.

- İş güvencesi ile iş güvenliğinin birbirini tamamladığı gerçeğinden hareketle tüm çalışanlar için insana yakışır "norm ve standartta" bir iş yasası hazırlanmalıdır.

- Sigortasız ve sendikasız çalıştırma yasaklanmalıdır.

- İş kazası araştırmaları gerçekçi ve güvenilir olmalıdır. İşyerlerinde kaza ve meslek hastalıklarına ilişkin bilgiler bir veri tabanında toplanmalı, bu bilgilerden ölçme ve değerlendirme amaçlı yararlanılmalıdır.

- İşçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimlerinde ilgili meslek örgütleri yetkilendirilmelidir.

- Toplu sözleşmelerde işçi sağlığı ve iş güvenliği konularına kapsamlı biçimde yer verilmelidir.

ENERJİDE DIŞA BAĞIMLILIĞA SON VERMEK İÇİN:

- Enerjiden yararlanmak çağdaş bir insan hakkıdır. Enerjinin tüm tüketicilere yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve sürdürülebilir bir şekilde sunulması temel bir enerji politikası olmalıdır.

- Enerji üretiminde ağırlık; yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına verilmelidir. Enerji planlamaları ulusal ve kamusal çıkarların korunmasını, toplumsal yararın artırılmasını, yurttaşların ucuz, sürekli ve güvenilir enerjiye kolaylıkla erişebilmesini hedeflemelidir.

- Türkiye'nin bir enerji envanteri çıkarılmalıdır. Kamusal planlamayı, kamusal üretimi ve yerli kaynak kullanımına ağırlık vermeyi reddeden özelleştirme politikaları terk edilmeli, kamu eliyle yatırımlar yapılmalıdır.

- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETKB) ülke, halk, kamu çıkarları doğrultusunda temel stratejileri ve politikaları geliştirmek ve uygulamakla yükümlü olmalı, güçlendirilmeli, uzman ve liyakatli kadrolar istihdam etmelidir.

- Tüm enerji sektörleri için strateji belgeleri hazırlanmalı, bütün alt sektör strateji belgelerini dikkate alan Yenilenebilir Enerji Stratejisi ve Faaliyet Planı ve Türkiye Genel Enerji Strateji Belgesi ve Faaliyet Planı oluşturulmalıdır.

- Bu strateji belgelerinin hazırlık çalışmalarına üniversiteler, bilimsel araştırma kurumları, meslek odaları ve uzmanlık derneklerinin katılım ve katkıları sağlanmalıdır.

- Bu amaçla, genel olarak enerji planlaması, özel olarak elektrik enerjisi ve doğalgaz, kömür, petrol vb. enerji kaynaklarının üretimi ile tüketim planlamasında, strateji, politika ve önceliklerin tartışılıp yeniden belirleneceği, toplumun tüm kesimlerinin ve

konunun tüm taraflarının görüşlerini ifade edebileceği geniş katılımlı bir "Ulusal Enerji Platformu" oluşturulmalıdır. Ayrıca ETKB bünyesinde bu platformla eşgüdüm içinde olacak bir "Ulusal Enerji Strateji Merkezi" kurulmalıdır. Bu merkezde yerli kaynaklar ve yenilenebilir enerji kaynakları dikkate alınarak enerji yatırımlarına yön verecek enerji arz-talep projeksiyonları hazırlanmalıdır.

- Rüzgâr türbinlerinin, hidrolik türbinlerin, jeotermal enerji ekipman ve cihazlarının, güneşten elektrik üretim panellerinin, toplamalı güneş elektrik üretim sistemlerinin, termik santral kazan ve ekipmanlarının Türkiye'de üretimine yönelik çalışmalar bir master plan kapsamında ele alınmalı, yerli üretim desteklenmelidir.

- Plansız, çevre ve toplumla uyumsuz projelerden vazgeçilmeli, kısa ömürlü barajlar ve rant uğruna bilim dışı uygulamalarla tarihi kültürel mirasın ve doğal çevrenin tahribine son verilmelidir. Enerji üretiminde alternatifler geliştirilebilir, ancak tarihsel, kültürel ve doğal değerlerimizin alternatifinin olmadığı unutulmamalıdır.

- Hammadde, kalifiye işgücü ve teknolojik temelde dışa bağımlı olduğumuz nükleer enerji santralleri ile Türkiye'nin enerjide dışa bağımlılığı daha da artırılmaktadır. Kurulum, işletim ve söküm maliyetleri, çevresel etkileri, atık sorunları ile gelişmiş ülkelerin terk ettiği nükleer santral macerasına son verilmelidir.

DOĞRU BİR YAPI DENETİMİ VE DEPREM POLİTİKASI İÇİN:

- Ülkemiz açısından en büyük tehditlerden biri olan depremlere karşı hazırlıklı olmak, şehirlerimizi, binalarımızı, enerji-sanayi tesislerimizi ve altyapımız depremlere dayanıklı hale getirmek ve yurttaşlarımızın deprem bilincini artırmak en önemli ve önce-

likli konulardan birisi olarak görülmalıdır.

- Depremlerden ve diğer bütün doğal ve toplumsal afetlerden korunma yönündeki istemler en temel insan hakları arasında ele alınmalıdır. Güvenli, sağlıklı ve yaşanabilir bir çevrenin her yurttaş için temel insan hakkı olduğu ana ilke olarak kabul edilmelidir.

- Devletin anayasal görevi olarak sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir çevre için doğal varlıkları, ekolojik, tarihi, kültürel, toplumsal değerleri koruyan, yaşatan, geliştiren arazi kullanımı ve yerleşim politikası temelinde bütünlüklü planlama yaklaşımı benimsenmeli, gerekli finansal ve kurumsal yapı oluşturulmalıdır.

- Depremlerde can ve mal kayıplarını artıran faktörlerin başında gelen, âdeta geçerli sistem haline getirilen kaçak yapılaşmayı özendiren imar aflarından vazgeçilmelidir. Teknik ve bilimsel gerçekleri görmezden gelecek neredeyse "ölüm garantisi" olan "kaçak yapı affı" bir seçenek olmaktan çıkarılmalıdır.

- Deprem öncesi, deprem sırası ve sonrasında yapılacak çalışmalara ilişkin kamu ve toplum yararını temel alan Ulusal Deprem Stratejisi, Türkiye Deprem Master Planı, Afet Yönetimi Stratejik Planı ve Sakınım Planları oluşturulmalıdır.

- Yapı denetimi uygulamasını yönlendiren her türlü karar sistemi, ilgili bütün kurum ve kuruluşların katılımıyla oluşturulmalıdır. İmar, Yapı, Dönüşüm Alanları, Yapı Denetim ve Afet Yasaları; TMMOB ve bağlı ilgili odalar, üniversiteler ve ilgili kesimlerin katılımıyla düzenlenmeli, bu kuruluşlar mevzuat süreçlerinin asli unsurları olarak tanınmalıdır.

- Mevcut Yapı Denetim Yasası'nın öngördüğü, ticari yanı ağır basan yapı denetim şirketi modeli yerine meslek

örgütlerinin sürece etkin katılımını sağlayacak yeni bir planlama, tasarım, üretim ve denetim süreci modeli benimsenmelidir. Mevcut yasa iptal edilerek yeni bir yasa çıkarılmalı; 3194 Sayılı İmar Yasası ve bağlı ikincil mevzuat, söz konusu model esas alınarak yeniden düzenlenmelidir.

- TOKİ, KİPTAŞ ve benzeri kuruluşların ürettiği yapılar da dahil olmak üzere tüm kamu yapıları yasa kapsamına alınmalıdır.

- Yapı denetim sisteminde kamu denetiminin dışlanması temel yanlışlıktır. Meslek odalarına bu konuda belirleyici bir rol verilmelidir.

- Gerek yapılar için gerek yapı üretim sürecinde bulunan ve gerekse sorumluluk üstlenenler için "Mali Sorumluluk Sigortası" ve "Mesleki Sorumluluk Sigortası" yaşama geçirilmelidir.

- Şantiye Şefliği, yapı üretimi ya da mimarlık-mühendislik hizmeti gerektiren herhangi bir imalatın plan, proje, resim ve hesaplarına, fen ve sanat kurallarına, genel şantiye organizasyonu işlerine ilişkin teknik mevzuata uygun olarak yürütülmesi ve denetlenmesi işidir. Yasa ve yönetmelikler, hizmet tanımının gereklerine göre düzenlenmelidir.

- Okullar, hastaneler başta olmak üzere kamu yapılarının depreme karşı güvenli olup olmadıklarının konunun uzmanı mühendisler tarafından tespitine yönelik çalışma başlatılmalı; üniversiteler, TMMOB'ye bağlı ilgili odalar ve belediyeler bu çalışmada yer almalıdır.

- Bir deprem ülkesi olan ülkemizde deprem gerçeği siyasi iktidarlarca umursanmamaktadır. Deprem gerçeğini sürekli gündemde tutmaya yönelik çalışmalar etkin olarak yapılmalı, konunun bütün aktörlerinin katıldığı "Ulusal Deprem Konseyi" yeniden kurulmalıdır.